

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Järna vårdcentral

Klinik

Allmänmedicin

Specialitet

2021-05-26

Datum

Madelene Andersson och Gunnar Nilsson

Inspektörer

Styrkor

- En allsidig allmänmedicinsk verksamhet med inriktning mot en blandad befolkning, väl anpassad för utbildning av specialister i allmänmedicin.
- ST-läkarnas handledning genomförs konsekvent på schemalagd tid.
- Man har ansvar för egen barnhälsovård (BVC) och mödrahälsovård (MVC).
- Man har verksamhet inriktad mot många LSS-brukare från flera olika LSS-boenden.
- Kontinuitet i ledningen med en chef som är engagerad i ST-läkarnas utbildningsförhållanden.

Svagheter

- ST-läkarnas handledning bör på ett tydligare sätt knyta an till deras individuella utbildningsprogram.
- ST-läkarnas utbildningsprogram bör ligga till grund för en fortlöpande bedömning av deras utbildningsprogress, under hela utbildningstiden.
- Verksamhetschefens förutsättningar för att följa ST-läkarnas utbildning bör underlättas genom implementering av lämpliga rutiner, t.ex. specialistkollegium, eller andra vedertagna bedömningsinstrument.
- För att fortlöpande bedöma och återkoppla på ST-läkarnas kompetensutveckling inom vetenskapligt synsätt identifierades ett behov av kompletterande rutiner, så som journal-club, eller liknande verksamhet.
- Formerna för handledning, återkoppling och fortlöpande bedömning med avseende på ST-läkarnas kompetensutveckling inom ledarskap och kommunikativ kompetens behöver förstärkas.

Förbättringspotential

- Metoder för att fortlöpande evaluera och dokumentera ST-läkarnas utbildningsprogress behöver införas, som ett komplement till redan etablerad medsittning under klinisk konsultationsverksamhet.
- Bedömningsinstrument för evaluering av utbildningsprogress bör vara gemensamt överenskomna och kända inom handledargruppen, t.ex. Mini-CEX, DOPS, 360-graders bedömning, specialistkollegium eller analys av videoinspelade patientsamtal.
- Formerna för återkoppling på ST-läkarnas egen handledning av AT-läkare eller studenter kan förbättras, för att sedan sedan utgöra underlag för handledarsamtal (handledning på handledning).
- Formerna för handledning och återkoppling inom relevanta aspekter på ledarskapskompetens, som ett av ST-läkarnas utbildningsmål, behöver förstärkas.
- För att stärka det vetenskapliga innehållet i enhetens specialistutbildning kan interna sammankomster för diskussion av vetenskapligt material vara av värde.

STRUKTUR

A Verksamheten

En allsidig allmänmedicinsk verksamhet med inriktning mot en blandad befolkning, väl lämpad för utbildning av specialister i allmänmedicin. Enheten har genomgått en prövande period med tillskott av många vårdtagare som tidigare betjänades av en närbelägen vårdcentral utan motsvarande personell förstärkning. Situationen har nu stabiliserats.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Vid Järna vårdcentral, med 12029 listade vårdtagare vid granskningstillfället, tjänstgjorde tre specialister i allmänmedicin, tre ST-läkare och en vikarierande distriktsläkare. Två distriktsläkare hade sedan tidigare handledarutbildning och för en distriktsläkare med handledaruppdrag var handledarutbildningen inplanerad till sista veckan i maj 2021. Handledarsituationen bedömdes därför vara tillfredsställande liksom tillgången på instruktörer under den dagliga mottagningsverksamheten.Handledning genomfördes konsekvent på schemalagd tid. Enheten bedriver en förhållandevis stor verksamhet mot personer inskrivna med vård och åtgärder enligt LSS. Verksamheten vid Järna VC omfattar även egen barn- och mödrahälsovård.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Granskningen genomfördes digitalt. Kontroll av lokaler och utrustning gjordes med hjälp av filmklipp, bilder och/eller videosamtal.

Lokaler och utrustning är granskades genom insänt bildmaterial. Utrustning i akutrum, öronrum med öronmikroskop, samt utrustning för gynekologisk undersökning vid påkallat behov, bedömdes uppfylla ställda krav för utbildning till blivande specialist i allmänmedicin.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggnig

Individuella utbildningsprogram, kronologiskt och med beskrivning av utbildningens olika delmål bedömdes uppfylla kraven för specialistutbildning i allmänmedicin. Samverkan mellan studierektor och handledare var etablerad, bl.a. för metodstöd samt med handledarträffar en gång per termin, dock med varierande uppslutning.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

ST-läkarnas handledning behöver på ett tydligare sätt återkoppla till deras individuella utbildningsprogram. Den fortlöpande bedömningen och dokumentationen av ST-läkarnas utbildningsprogress behöver på ett tydligare sätt återkoppla till de olika delmålen i respektive ST-läkares utbildningsprogram. Den fortlöpande evalueringen av ST-läkarnas utbildning i samband med planerade medsittningar behöver kompletteras med validerade bedömningsinstrument, t.ex. Mini-CEX, 360-gradersbedömning, specialistkollegium, för att möjliggöra en strukturerad efteranalys.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidoutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Den teoretiska delen av specialistutbildningen uppfyllde ställda krav. Tid för självstudier tillgodosågs.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Formerna för fortlöpande bedömning och återkoppling på ST-läkarnas kompetensutveckling inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete behöver utvecklas ytterligare. När det gäller utbildning i vetenskapsmetodik och enskilt vetenskapligt arbete finns det en samverkan med Akademiskt primärvårdscentrum (APC), för handledning och metodstöd. För att stärka det vetenskapliga innehållet i enhetens specialistutbildning kunde interna sammankomster för diskussion av vetenskapligt material vara av värde.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Enhetens former för handledning och kompetensbedömning inom utbildningsmålen ledarskap och kommunikativ kompetens behöver utvecklas ytterligare för att uppfylla ställda krav enligt författning. Införande av utbildningsmoment där ST-läkarens egen handledningskompetens bedöms på plats (handledning under handledning) bör övervägas, för att motsvara rekommendationerna enligt allmänna råd. Exempel på lämpliga utbildningsmoment kan hämtas från ST-läkarnas handledning med AT-läkare/studenter, från planerade hemsjukvårdsronder, teamverksamhet inom diabetes, m. fl. verksamheter.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

Åtgärdsplan för handledning av ST-läkare

Utifrån de synpunkter som framkom vid SPUR-granskningen har vi kommit fram till följande förslag på åtgärder för att förbättra kvaliteten på utbildningen av våra ST-läkare.

E) Handledning och uppföljning

- medsittning (en halv dag?) 1x/termin - ST-läkare med handledarens patienter och handledaren med ST-läkarens patienter - utvärderas med hjälp av mini-CEX.
- Diskutera ST-läkarens progress och förbättringsområden på ett strukturerat sätt i specialistkollegium 1 ggr/år innan årsrapporten skrivs. Denna kan då bygga på kollegornas samlade bedömning av ST-läkaren. Återkoppling sker individuellt till ST-läkaren och vid behov tas en handlingsplan fram med specifika förslag för att åtgärda eventuella svagheter. Denna arbetas fram av ST-läkaren och handledaren och godkänns av verksamhetschefen.
- .

G) Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

- På läkarmöten som är 1 ggr/vecka så läggs halva mötet på intern fortbildning
tex:
 - patientfall
 - ST-läkaren presenterar något från sin randning som diskuteras
 - ST-läkare ska också självständigt granska och presentera en vetenskaplig artikel
- För våra ST-läkare så är Vestaprojektet inplanerat i deras ST planering. ST-läkaren förväntas också presentera sitt projekt för kollegor och medarbetare på vårdcentralen.

H) Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

- Handledaren ska använda sig av ST-läkaren för att få feedback på sin handledning vilket också då innebär en möjlighet för handledaren att utvärdera ST-läkarens kommunikativa kompetens.
- I samband med medsittning kan den kommunikativa kompetensen utvärderas, dels i patientssamtalet, dels gentemot andra yrkesgrupper/specialiteter genom t.ex. genomgång av remisser o dyl.
- Den avsatta tiden för handledning bör fokusera på alla olika delar av målbeskrivningen, inklusive ovanstående kompetenser. För att uppnå detta bör ST-läkaren och handledaren tillsammans skapa en tydlig struktur och plan för vad handledningstimmen ska innehålla.

- ST-läkaren handleder läkarstudenter på VC med stöd från/under handledning av specialist. Specialisten har då möjlighet att ge återkoppling på ST-läkarens kompetenser vad gäller ledarskap och kommunikation.
- Vid den interna fortbildningen (beskriven under G) kommer stor vikt att läggas vid att det möjliggörs för ST-läkarna att ta ansvar för och presentera relevant innehåll. Detta innebär en möjlighet för ST-läkaren att kontinuerligt träna bl.a. sina kommunikativa kompetenser och ger det samlade kollegiet ett underlag att diskutera i det årliga specialistkollegiet.

Järna vårdcentral 2021-09-21

Britt Tygesen

Teresa Leao

Verksamhetschef

Studierektor

Shaheen Khayyam

Walid Sulieman

Specialist Fällmänmedicin

ST-Läkare

Handledare